

De effectieve druk van de vennootschapsbelasting, 2001 – 2006

08

F.A. Bongers

Publicatiedatum CBS-website: 20 oktober 2008

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2005–2006	= 2005 tot en met 2006
2005/2006	= het gemiddelde over de jaren 2005 tot en met 2006
2005/'06	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2005 en eindigend in 2006
2003/'04–2005/'06	= oogstjaar, boekjaar enz., 2003/'04 tot en met 2005/'06

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Facilitair bedrijf

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

Inhoud

Managementsamenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Doel van dit document	5
1.2 Reikwijdte	5
1.3 Definities, acroniemen en afkortingen	6
2 Opzet onderzoek	7
2.1 Betekenis van de variabele vennootschapsbelasting	7
2.2 Verschillen tussen de fiscale en commerciële grondslagen	7
2.3 Definiëring van de Vpb-druk in de SFGO	8
3 Macro-uitkomsten vóór en na correctie	11
3.1 Geaggregeerde SFGO uitkomsten 2001-2006	12
4 Meso-uitkomsten	14
4.1 Ondernemingsgrootte	14
4.2 Globalisering	15
4.3 Rechtsvorm	17
4.4 International Financial Reporting Standards	17
4.5 Economische activiteit	18
4.6 Conclusies meso-uitkomsten	20
5 Micro-onderzoek	21
5.1 Zeskant (1); Vpb betaald en Vpb-grondslag positief	22
5.1.1 Zeskant (1); Vpb-druk tot en met 20%	26
5.1.2 Zeskant (1); Vpb-druk groter dan 40%	27
5.1.3 Zeskant (1); Vergelijking extreme Vpb-druk klassen	28
5.1.4 Zeskant (1); Vpb-klasse 20 tot en met 40%	28
5.2 Zeskant (2); Vpb betaald en Vpb-grondslag negatief	29
5.3 Zeskant (3); Vpb-restitutie en Vpb-grondslag positief	29
5.4 Zeskant (4); Vpb-restitutie en Vpb-grondslag negatief	30
5.5 Zeskant (5 & 6); betaalde Vpb nihil	30
6 Conclusies	31

Managementsamenvatting

Uit cijfers van de Statistiek Financiën van Grote Ondernemingen (SFGO), blijkt dat de effectieve Vpb-druk in 2006 26,1% bedraagt. In grafiek 3.1(1) op blz. 12 is de Vpb-druk in de jaren 2001–2006 in kaart gebracht. In die periode schommelt de Vpb-druk aanzienlijk.

Om de gedachten te bepalen, bedraagt het totaalvermogen in 2006 van de bijna 1 600 ondernemingen ruim 750 mld euro. Het af te dragen bedrag aan Vennootschapsbelasting (Vpb) bedroeg in 2006 10,4 mld euro bij een Vpb-grondslag van 39,7 mld euro. De SFGO is in staat om naast het nettoresultaat vóór of na belasting ook een betrouwbare benadering te geven van de Vpb-grondslag en daarmee van de effectieve Vpb-druk. Deze nota is samengesteld door het CBS in Heerlen, sector Bedrijfseconomische statistische analyse Heerlen, als onderdeel van de Divisie Bedrijfs-economische Statistieken. Doel van het onderzoek is een beeld te schetsen van de effectieve belastingdruk bij de niet-financiële ondernemingen. Daarbij is overleg gevoerd met het Ministerie van Financiën. De opzet van de studie is top-down georiënteerd. Het blijkt, dat een goed beeld van de belastingdruk op het hoogste aggregatieniveau van de SFGO verstoord wordt door een deel van de onderliggende microdata.

Vervolgens zijn de aggregaten onderverdeeld naar enkele kenmerken, zoals globalisering, omvang en rechtsvorm. Het blijkt, dat Nederlandse internationals in de meeste jaren een lagere Vpb-druk kennen dan de overige ondernemingen. Eén van de verklarende factoren is hier de in 2001 afgeschafte faciliteit van de concernfinanciering, die nog door blijft werken tot aan 2011.

Met behulp van microanalyse wordt er vrij diep afgedaald in de SFGO op het punt van de belastingdruk. Het blijft daarbij een vorm van beschrijvende statistiek. Statistisch kan veel in kaart worden gebracht, maar het is onmogelijk alle feiten te verklaren.

Bij deze microanalyse is elk jaar opgedeeld in 6 sub-sets, zesklassen genoemd. De zesklassen zijn geformeerd op basis van de tekens (+ ; - of 0) in het quotiënt van de belastingdruk. In termen van omvang en volume is er één zesklasse dat de boventoon voert. Het gaat dan om de ondernemingen met een positieve Vpb-grondslag in combinatie met af te dragen vennootschapsbelasting (zesklasse (1)). In 2006 komen hierin 894 ondernemingen voor met een totaalvermogen van 523 mld euro. In dit zesklasse zijn duidelijk drie segmenten te onderscheiden naar de hoogte van de Vpb-druk. Het eerste segment (Vpb-druk <20%, met 170 ondernemingen in 2006 wordt gekenmerkt door lage Vpb-druk). Als algemene redenen kunnen worden genoemd de fiscale faciliteiten van de concernfinanciering, de fiscale behandeling van incidentele grote aftrekposten en compensaties bij verzelfstandiging van overheids-NV's.

In het tweede segment komen in 2006 600 ondernemingen voor met een belastingdruk tussen de 20% en 40%. Deze ondernemingen hebben een Vpb-druk tussen de 20% en 40%. De klasse ligt globaal gezien 10%-punt om het statutaire Vpb-tarief. In 2006 vertegenwoordigen deze ondernemingen 317 mld euro aan totaalvermogen. In het derde segment komen de ondernemingen voor met een relatief hoge Vpb-druk (40% of meer). Het gaat hier om kleine aantallen (124 in 2006), die relatief zwaar wegen op de Vpb-druk.

In zesklasse 2, 3 en 4 komen ondernemingen voor waar de teller en noemer van de ratio Vpb-druk ongebruikelijk zijn. Het gaat dan om belastingrestitutie, die het gevolg kan zijn van carry back en negatieve Vpb-grondslag. Een van de verdiensten van de microbenadering is dat dergelijke gevallen apart gezet worden en de analyse van zesklasse (1) niet verstoren.

In zesklasse 5 en 6 is de Vpb nihil. Het aantal ondernemingen daalt hier van 130 in 2001 tot 75 in 2006. Deze zesklassen worden o.m. bevolkt door semi-overheidsbedrijven (waterleidingbedrijven etc.) die vrijgesteld zijn van Vpb. Het merendeel kent echter geen vennootschapsbelasting door overnames lopende het boekjaar. De latente belastingdruk gaat in dergelijke gevallen over naar de overnemende partij.

Anders dan bij een eerder gepubliceerd CBS-webartikel¹⁾ is hier vooral de nadruk gelegd op microanalyse. Daarbij kwamen een aantal gevallen naar voren waarbij boekwinsten optraden bij de verkoop van binnenlandse dochterondernemingen. In de lijn van de fiscale wetgeving is besloten dit geheel onder de vrijstelling te laten vallen. Hierdoor wordt de Vpb-druk op het hoogste aggregatieniveau hoger.

¹⁾ Webartikel CBS april 2008; Bongers "Druk Vpb neemt sterk af"

1 Inleiding

1.1 Doel van dit document

Het doel van dit document is om op basis van de Statistiek Financiën van Grote Ondernemingen (SFGO) een tijdsbeeld te schetsen van de omvang en verdeling van de belastingdruk zoals afgeleid uit de commerciële jaarrekening. De directe aanleiding tot dit document is een artikel in de Financial Times²⁾ gevolgd door Kamervragen van de Heer Tang³⁾. Op 17 maart 2008 verscheen hier een CBS webartikel over.

Met behulp van microanalyse wordt er vrij diep afgedaald in de SFGO op het punt van de belastingdruk. Het blijft daarbij een vorm van beschrijvende statistiek. Dat wil zeggen dat er veel statistisch in kaart kan worden gebracht, maar dat het onmogelijk is alle feiten te verklaren.

De Statistiek Financiën van Grote Ondernemingen

De Statistiek Financiën van Grote Ondernemingen (SFGO) beschrijft sinds 1977 voor de grootste, niet-financiële ondernemingen in Nederland het financierings- en het inkomensverdelingsproces.

De gegevens worden verkregen uit de financiële administratie en/ of de jaarrekening van de ondernemingen. Voor het financieringsproces is de balans het uitgangspunt. Dit overzicht van bezittingen en schulden geeft aan hoe de onderneming in zijn vermogensbehoefte voorziet. De gegevens uit het inkomensverdelingsproces worden verzameld aan de hand van de verlies- en winstrekening.

De hierboven bedoelde balans en verlies- en winstrekening is een integraal geconsolideerde opgave van de onderneming inclusief alle in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen waarin de moeder beschikt over de beslissende zeggenschap. Relaties met de buitenlandse groepsmaatschappijen worden afzonderlijk als "groepsmaatschappij buitenland" verantwoord.

Naast de beschrijving van beide genoemde processen wordt in de SFGO ook veel aandacht besteed aan de structuren van de ondernemingen(groepen). Alle relevante binnenlandse deelnemingen worden geregistreerd alsmede informatie over buitenlandse belangen c.q. buitenlandse moedermaatschappijen.

De belangrijkste uitkomsten worden gepubliceerd op CBS.nl

<http://statline.cbs.nl/StatWeb/selection/?DM=SLNL&PA=70841NED&VW=T>

1.2 Reikwijdte

Voordat de Vpb-druk kan worden gerelateerd aan bepaalde ondernemingskenmerken zal eerst duidelijk moeten worden afgebakend wat onder Vpb-druk wordt verstaan. In beginsel kan hierbij een onderscheid gemaakt worden tussen "statutaire Vpb-druk" (verschuldigde belasting als percentage van de fiscale winst) en "effectieve Vpb-druk" (verschuldigde belasting als percentage van de "economische" winst). Deze nota gaat in op de effectieve belastingdruk, voor zover deze is te bepalen uit de SFGO.

²⁾ One-third of biggest businesses pay no tax; 28-8-2007

³⁾ Tang, Kamervragen 30812,31165,31586

De effectieve belastingdruk in de SFGO heeft veel raakvlakken met de globalisering, c.q. de aanwezigheid van buitenlandse groepsmaatschappijen. Ook de aanwezigheid van Bijzondere Financiële Instellingen (BFI's) kan de belastingdruk beïnvloeden.

In hoofdstuk 2 wordt de opzet van het onderzoek uitgewerkt, waarbij uit de traditionele SFGO-opstelling van de resultatenrekening de Vpb-grondslag wordt afgeleid. In hoofdstuk 3 wordt de Vpb-grondslag afgeleid voor de periode 2001–2006. Op geaggregeerde basis wordt de effectieve Vpb-druk berekend. In hoofdstuk 4 staan de meso-uitkomsten centraal. De Vpb-druk wordt o.m. verbijzonderd naar kenmerken als ondernemingsgrootte en mate van globalisering. In hoofdstuk 5 staat microanalyse voorop.

De onderzoekspopulatie wordt in zes kanten verdeeld, al naar gelang het teken van de teller en de noemer van de ratio, de Vpb-druk.

1.3 Definities, acroniemen en afkortingen

Begrip	Omschrijving
(Effectieve) Vpb-druk	Verschuldigde belasting als percentage van het gecorrigeerde nettoresultaat vóór belasting
BFI	Bijzondere financiële instelling
Carry back	Fiscale regel die het mogelijk maakt verliezen terug te wentelen
Carry forward	Fiscale regel die de winst vermindert door een verlies van een voorgaand jaar
DNB	De Nederlandsche Bank
IAS	International Accounting Standards
IFRS	International Financial Reporting Standards
Ondernemingsgroep	Door zeggenschap met elkaar verbonden bedrijfsonderdelen. Omdat dit begrip vaak voorkomt wordt in het stuk de term onderneming gehanteerd.
SBI	Standaard bedrijfsindeling
SFGO	Totaalvermogen eindstand
TV(e)	Vennootschapsbelasting
Vpb	Vennootschapsbelasting
Vpb-druk	De Vpb gedeeld door de Vpb-grondslag
Vpb-grondslag	Het bedrag waarover Vpb wordt geheven

Met dank aan K. Arentsen, H Demartea, F Sniedt en M Kessels voor hun commentaar op eerdere versies.

2 Opzet onderzoek

Een studie naar de effectieve Vpb-druk (verschuldigde belasting als percentage van de “economische” winst) is mogelijk op basis van de individuele jaarrekeningen zoals deze worden verzameld bij de niet-financiële ondernemingen met een totaalvermogen van minimaal 23 mln euro.

Als we de herkomst van het resultaat vóór belastingen nader beschouwen, dan zijn deze conform de verlies- en winstrekening in drie categorieën onder te verdelen:

- Bedrijfsresultaat; resultaten uit gewone binnenlandse bedrijfsvoering;
- Resultaten uit binnenlandse
  1. minderheidsdeelnemingen;
  2. groepsmaatschappijen;
- Resultaten uit buitenlandse
  1. minderheidsdeelnemingen;
  2. groepsmaatschappijen.

Daarnaast komen er financiële baten en lasten voor die het resultaat vóór belasting beïnvloeden:

- Resultaat derivaten
- Rentebaten en rentelasten
- Overige financiële baten en lasten
- Buitengewone financiële baten en lasten⁴⁾

Essentieel in de effectieve belastingdruk is de vraag of alle afzonderlijke vormen van bijdragen aan het resultaat belastbaar zijn. Paragraaf 2.2 zal hierop nader ingaan.

Een ander punt waarover beslist moet worden is de verwerking van ‘positief resultaat in combinatie met belastingrestitutie’ (en andersom).

Op basis van het bovenstaande kunnen geaggregeerde Vpb-druk uitkomsten worden samengesteld naar verschillende ondernemingskenmerken.

2.1 Betekenis van de variabele vennootschapsbelasting

De SFGO volgt op een aantal punten de jaarrekening, zoals deze door ondernemingen wordt gepubliceerd. Het verschil met de jaarrekening is, dat voor de SFGO wordt uitgegaan van het territorium principe. Dit betekent dat alle groepsmaatschappijen van een onderneming, die zich binnen de landsgrenzen van Nederland bevinden, worden geconsolideerd. Stroom met buitenlandse eenheden, zowel met deelnemingen als met derden, worden niet geconsolideerd en als ‘buitenlands’ gekenmerkt. Voor de grote ondernemingen wordt door deze consolidatie een consistent en samenhangend beeld verkregen van alleen de Nederlandse activiteiten. Voor de buitenlandse deelnemingen geldt het principe dat winst die in het buitenland wordt belast niet nogmaals door de Nederlandse fiscus wordt belast. Dit wordt de deelnemingsvrijstelling genoemd.

Door deze consolidatiewijze kunnen SFGO-gegevens overigens sterk verschillen van de volgens de zevende Europese richtlijn gepubliceerde jaarrekening. Richtlijn 272 belasting naar de winst gepubliceerd door de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ), vormt het uitgangspunt voor de gerapporteerde vennootschapsbelasting in de SFGO⁵⁾.

De Vpb in dit onderzoek betreft de Nederlandse vennootschapsbelasting die wordt gerapporteerd in de commerciële jaarrekening en die betrekking heeft op de activiteiten in Nederland.

⁴⁾ Komt nauwelijks nog voor door veranderde regelgeving.

⁵⁾ Voor ondernemingen die de administratie voeren op basis van IFRS, is IAS 12 van toepassing.

2.2 Verschillen tussen de fiscale en commerciële grondslagen

De winstbepaling ten behoeve van fiscale doeleinden kan afwijken van de winstbepaling ten behoeve van commerciële doeleinden. Dit kan het gevolg zijn van verschillende gehanteerde waarderingsgrondslagen. Dit zijn zogenaamde “tijdelijke” verschillen. Deze worden tijdelijk genoemd, omdat deze alleen winstverschuivingen in de loop van de tijd tot gevolg hebben. Permanente verschillen ontstaan door afwijking van de grondslag op basis waarvan men resultaat bepaalt (voorbeelden zijn belastingvrije inkomsten, fiscaal niet-aftrekbare lasten en fiscale verliezen).

Het belastbare bedrag wordt berekend door rekening te houden met de fiscale waarderingsgrondslagen en andere fiscale regels. Door dit bedrag te vermenigvuldigen met het statutaire tarief wordt vervolgens de te betalen / te vorderen Vpb bepaald.

De vennootschapsbelasting in de commerciële jaarrekening bestaat naast de Vpb last / bate over het betreffende jaar uit zaken als correcties uit het verleden, dotaties aan en vrijvallen van latenties (die ontstaan door afwijkingen tussen fiscale en commercieel resultaat vóór belastingen), verliescompensatie en correcties in latenties als gevolg van tariefswijzigingen.

Zowel in de Vpb als in de Vpb-grondslag (resultaat vóór belastingen) zijn er dus verschillen tussen commercieel en fiscaal. Omdat beide variabelen onderdeel uitmaken van de Vpb-druk, kunnen zowel in de teller als de noemer bij de bepaling van de effectieve dan wel statutaire belastingdruk verschillen ontstaan. Op de effectieve belastingdruk wordt in de volgende paragraaf dieper ingegaan.

2.3 Definiëring van de Vpb-druk in de SFGO

De effectieve belastingdruk is geen vastgesteld begrip, maar kan op verschillende manieren worden berekend. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe de effectieve belastingdruk in de SFGO is berekend. Op voorhand kan gesteld worden dat de Vpb-opbrengsten grotendeels het gevolg zijn van het (binnenlandse) bedrijfsresultaat⁶⁾.

De effectieve belastingdruk wordt berekend door de opgegeven vennootschapbelasting te delen door het nettoresultaat vóór belasting, waarop correcties hebben plaatsgevonden.

$$\text{effectievebelastingdruk} = \frac{vpb_i}{(\text{nettoresultaat voor } vpb_i - \text{correcties}_i)}$$

De post vennootschapsbelasting is in paragraaf 2.1 toegelicht. De correcties die worden gemaakt op het nettoresultaat, hebben betrekken op de volgende twee posten: Resultaat uit deelnemingen buitenland en binnenland.

Resultaat uit buitenlandse deelnemingen wordt niet meegenomen in de berekening, omdat dit resultaat valt onder de deelnemingsvrijstelling. Het resultaat uit de deelneming is in het buitenland belast en wordt niet nogmaals belast in Nederland. Uit tabellen 3 (1) en 3 (2) van hoofdstuk drie blijkt dat het nettoresultaat in de berekening van de effectieve belastingdruk hierdoor in 2006 34 mld euro lager wordt.

Resultaat uit binnenlandse deelnemingen wordt niet in zijn geheel meegenomen bij berekening van de effectieve belastingdruk, om drie redenen:

- Ten eerste wordt het resultaat van minderheidsdeelnemingen⁷⁾ niet meegenomen, omdat deze elders belast worden. De Vpb-grondslag wordt door deze ingreep in 2006 met ongeveer 2 mld verlaagd; zie tabellen 3 (1) en 3 (2);
- Ten tweede wordt het resultaat van Bijzondere Financiële Instellingen in mindering gebracht op de Vpb-grondslag. Op deze groep is de deelnemingsvrijstelling van toepassing. De Vpb-grondslag wordt hierdoor in 2006 met ongeveer 2,5 mld euro verlaagd;

⁶⁾ Onder het binnenlandse bedrijfsresultaat vallen ook export en import

⁷⁾ Consolidatiecriteria afhankelijk van de boekhoudstandaard (art 2:406; IAS 27-28).

- Boekwinst bij afstoting van een binnenlandse deelneming kan onder de deelnemingsvrijstelling vallen, indien sprake is van een aandelentransactie. Als sprake is van een activa/passiva transactie, wordt de winst belast. In de SFGO worden beide transacties verantwoord onder resultaat deelnemingen binnenland. Onderscheid tussen een aandelentransactie en een activa/passiva transactie wordt niet gemaakt. Uit nader onderzoek blijkt, dat het meestal om aandelentransacties gaat. Een voorbeeld hiervan was de verkoop van een binnenlandse dochter van Philips, NXP⁸⁾ in 2006.

Bijzondere Financiële Instellingen

Bijzondere Financiële Instellingen (BFI's) zijn dochters van buitenlandse multinationals, die veelal om fiscale redenen in Nederland zijn gevestigd en transacties met niet-ingezeten partijen door hun boeken laten gaan. De financiële gegevens van BFI's horen niet in de SFGO thuis. Om de statistiek zuiver te houden, worden grosso modo twee oplossingsrichtingen gehanteerd.

- Indien mogelijk worden alle BFI gegevens uit de balans en resultatenrekening verwijderd.
- Indien het niet mogelijk is om de balans en resultatenrekening te zuiveren, worden de BFI gegevens respectievelijk onder de posten 'deelneming binnenland' en 'resultaat uit deelneming binnenland' verantwoord.

Het nettoresultaat na correcties is volgens de in deze paragraaf toegelichte methode berekend en wordt in deze notitie aangeduid als 'Vpb-grondslag'.

Tabellen 3 (1) en 3 (2) geven het verschil aan tussen de ongecorrigeerde en gecorrigeerde SFGO-uitkomsten. Duidelijk wordt dat de correctie ter voorkoming van dubbele belastingheffing in een statistiek als de SFGO, waar de resultaten uit het buitenland dominant zijn, sterk doorwerkt in het nettoresultaat vóór belasting.

Over de vennootschapsbelasting maakt men zich in toenemende mate sterk voor vereenvoudiging. Een voorbeeld daarvan zijn de voorstellen uit de wetenschap.⁹⁾

Wet op de vennootschapsbelasting 1969

De wet kan gezien worden als een inkomstenbelasting voor rechtspersonen. In 2006 werd ongeveer 14% van de rijksbelastinginkomsten uit de Vpb gegenereerd

De Vpb wordt geheven over de Vpb-grondslag, die berekend wordt uit het resultaat vóór belasting en een aantal correcties die voorkomen dat inkomen uit het buitenland dubbel belast wordt.

Fiscale eenheid

Ieder lichaam is wettelijk gezien afzonderlijk belastingplichtig. De wet kent echter een bijzondere regeling (de fiscale eenheid) waarbij twee of meer verbonden lichamen op hun verzoek en met instemming van de inspecteur de verschuldigde belasting mogen berekenen alsof die lichamen één belastingplichtige zijn. Dit kan voor de betrokken lichamen voordeel opleveren indien bijvoorbeeld één lichaam winst maakt en een ander lichaam in hetzelfde boekjaar verlies draait: die winst en dat verlies mogen in beginsel met elkaar verrekend worden vóórdat de verschuldigde belasting berekend wordt.

Carry back Voor verliesjaren tot en met 2006 gelden de verliesverrekeningsregels en kunnen verliezen tot drie jaren (vanaf 2007: één jaar) worden teruggewenteld. Dit kan leiden tot beschikkingen om de aanslag van oudere, winstgevendende, jaren te verminderen.

⁸⁾ Bron: Jaarverslag Philips en de Volkskrant van 21-8-2008

⁹⁾ Wijzigingen van belastingwetten etc...; Engelen, Vording en Weeghel.

Carry forward leidt ertoe dat de "winst" van het onderhavige jaar verminderd wordt met het verlies van een voorafgaand jaar zodat de aanslag van het onderhavige jaar lager uitvalt met het gevolg dat er minder belasting verschuldigd is voor dat jaar. Tot en met 2006 gold dit onbeperkt, vanaf 2007 niet meer dan 9 jaar. Zowel het samenvoegen als de carry back en carry forward beïnvloedt de effectieve belastingdruk in elk specifiek jaar. Dit kan tevens ongebruikelijke combinaties van Vpb-druk en Vpb-opbrengst verklaren (denk aan een negatieve grondslag in combinatie met een ontvangen carry back in hetzelfde jaar).

3 Macro-uitkomsten vóór en na correctie

In hoofdstuk 2 werd uiteengezet op welke wijze de Vpb-grondslag berekend wordt. Het verschil tussen Vpb-grondslag en resultaat voor belastingen bedraagt in 2006 bijna 45 mld euro, veroorzaakt door de correcties op de resultaten uit deelnemingen.

Tabel 3 (1)
Traject resultaat voor VPB traditioneel; 2001–2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	1 839	1 762	1 691	1 640	1 673	1 594
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	533,9	517,9	517,2	522,0	572,7	602,2
Kosten omzet	-416,8	-398,0	-400,0	-398,9	-434,5	-463,7
Toegevoegde waarde	117,0	119,9	117,3	123,1	138,2	138,5
Loon	-68,5	-69,4	-69,6	-70,1	-70,2	-72,7
Afschrijvingen	-23,2	-23,5	-22,9	-22,7	-20,9	-21,1
Baten IP	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4
Bedrijfsresultaat	25,6	27,3	25,1	30,7	47,6	45,1
Resultaat Gr-Mij Bi	0,1	0,1	0,6	0,4	1,7	7,8
Resultaat Gr-Mij Bu	-6,9	1,1	12,1	16,3	31,3	33,7
Resultaat ov. Deeln bi	0,4	-0,1	-0,2	2,9	5,5	2,3
Resultaat ov. Deeln bu	-0,5	-2,0	2,2	2,0	0,8	0,6
Rentebaten	13,1	10,2	9,0	7,9	7,9	9,7
Rentelasten	-16,8	-13,9	-11,4	-10,6	-11,3	-12,4
Overige baten&lasten	-0,6	-1,9	0,5	-1,1	-0,3	-2,8
Buitengew. baten en lasten	8,0	1,0	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Resultaat voor Vpb	22,5	21,8	37,7	48,1	83,2	84,2

Bron: CBS; SFGO

Tabel 3 (2)
Traject Vpb-grondslag na correctie deelnemingsvrijstellingen; 2001–2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	1 839	1 762	1 691	1 640	1 673	1 594
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	533,9	517,9	517,2	522,0	572,7	602,2
Kosten omzet	-416,8	-398,0	-400,0	-398,9	-434,5	-463,7
Toegevoegde waarde	117,0	119,9	117,3	123,1	138,2	138,5
Loon	-68,5	-69,4	-69,6	-70,1	-70,2	-72,7
Afschrijvingen	-23,2	-23,5	-22,9	-22,7	-20,9	-21,1
Baten IP	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4
Bedrijfsresultaat	25,6	27,3	25,1	30,7	47,6	45,1
Resultaat Gr-Mij Bi	0,0	0,0	0,5	0,3	1,2	0,0
Resultaat Gr-Mij Bu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultaat ov. Deeln bi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultaat ov. Deeln bu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rentebaten	13,1	10,2	9,0	7,9	7,9	9,7
Rentelasten	-16,8	-13,9	-11,4	-10,6	-11,3	-12,4
Overige baten&lasten	-0,6	-1,9	0,5	-1,1	-0,3	-2,8
Buitengew. baten en lasten	8,0	1,0	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Eff. Vpb-grondslag	29,3	22,7	23,0	26,6	43,9	39,7

Bron: CBS; SFGO

Het zonder meer afleiden van de belastingdruk uit reguliere Statline tabellen heeft weinig betekenis. Er wordt geen rekening gehouden met resultaten uit groepsmaatschappijen in het buitenland, noch met de resultaten uit het binnenland, die een genuanceerde aanpak verdienen (zie § 2.3). Het verschil in uitkomst in de Vpb-druk is zeer aanzienlijk. De effectieve Vpb-druk neemt door de correcties met meer dan 10 procentpunt toe. In het vervolg van de notitie wordt er uitsluitend nog gewerkt met de in § 2.3 beschreven correcties die leiden tot het begrip effectieve Vpb-grondslag.

3.1 Geaggregeerde SFGO uitkomsten 2001–2006

Alle uitkomsten zijn gebaseerd op de SFGO. In tabel 3.1 (1) zijn de aantallen ondernemingen, opgehoogd voor non-respons opgenomen. Deze aantallen corresponderen met de SFGO-uitkomsten zoals gepubliceerd op Statline. In de tabellen kunnen door de ophoging kleine afrondingsverschillen ontstaan.

Tabel 3.1 (1)
Aantallen ondernemingen in de SFGO

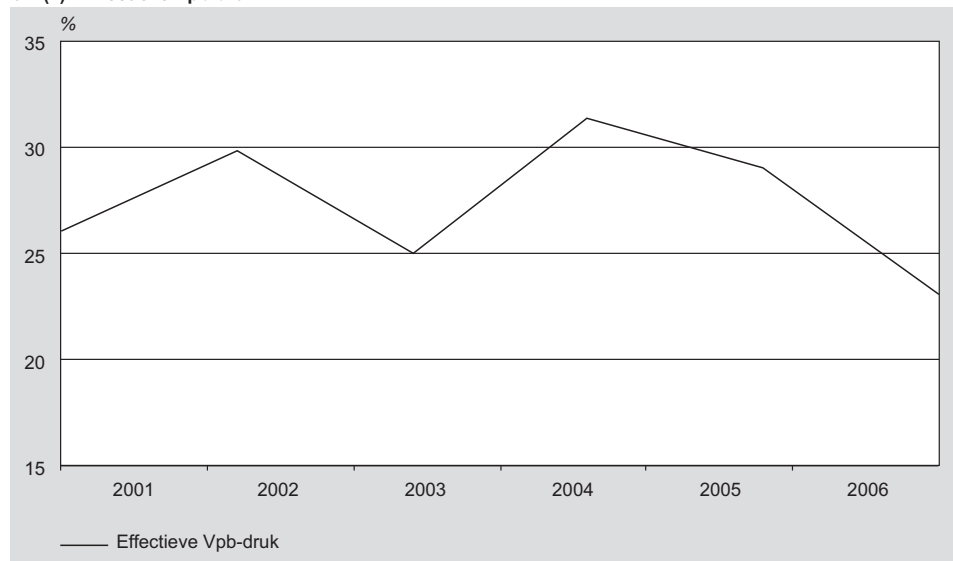
	Grootteklasse TV(eindstand) (totaalvermogen in mld euro)			
	23–100 mln	>100–500 mln	>500 mln	Totaal
<i>Ondernemingen</i>				
2001	1 182	468	189	1 839
2002	1 110	458	194	1 762
2003	1 032	465	194	1 691
2004	972	475	193	1 640
2005	978	493	202	1 673
2006	865	508	220	1 593

Bron: CBS; SFGO

De daling van het aantal ondernemingen van 23–100 mln totaalvermogen is niet geheel reëel, omdat het detectiesysteem om ondernemingen te ontdekken boven de ondergrens voor 2006 niet optimaal functioneerde. Daardoor treedt bij de kleinere ondernemingen een zekere bias op.

De SFGO draagt sterk bij aan de sector niet financiële ondernemingen. Daarom worden hier macro-ontwikkelingen zoals beschreven in de publicatie “de Nederlandse Economie”¹⁰⁾ geciteerd. De periode 1997–2006 is duidelijk in drie perioden onder te verdelen. Tot en met 2000 was er sprake van een geleidelijke toename van de bedrijfsresultaten

3.1 (1) Effectieve Vpb-druk

Bron: CBS; SFGO

¹⁰⁾ CBS; De Nederlandse economie

en het resultaat vóór belasting met als top het jaar 2000, waar het bedrijfsresultaat en het resultaat vóór belasting voor het eerst boven respectievelijk 30 mld en 60 mld euro uitsteeg. In 2001–2002 viel het resultaat vóór belasting zwaar terug door internationale tegenvallers. Reden hiervoor was vooral de zwakke internationale conjunctuur. Ook met de binnenlandse bestedingen ging het slecht. Nederland presteerde minder dan gemiddeld in Europa. De export en de consumptiegroei lieten het afweten. Vanaf 2003 valt er weer een duidelijk winstherstel waar te nemen. De jaren 2005 en 2006 zijn absolute toppers. Nog nooit in de periode van waarneming waren de bedrijfsresultaten en het resultaat vóór belasting zo hoog als in 2006 (resp. 45 en 84 mld euro).

De effectieve Vpb-druk wordt niet alleen bepaald door de omvang van de Vpb-grondslag, maar ook door de heersende Vpb-tarieven en door eerder genoemde oorzaken (zie § 2.2). In Tabel 3.1 (2) worden de Vpb-tarieven gegeven. In de beschouwde periode dalen de tarieven van beide schijven flink.

De geaggregeerde Vpb-druk schommelt aanzienlijk (zie ook grafiek 3.1 (1)), d.w.z. meer dan op grond van de tarieven mag worden verwacht. In extremo is dit het geval in 2003. De ervaring leert, dat grote schommelingen doorgaans door een beperkt aantal grote ondernemingen worden veroorzaakt. In het microdeel van dit onderzoek wordt hier nader op ingegaan. Bovendien worden bij geaggregeerde uitkomsten alle mogelijke voorkomende bedragen, positief of negatief gesaldeerd.

Tabel 3.1 (2)
Vpb-Tarieven

	1e schijf tot € 22 689	2e schijf vanaf € 22 689
	%	
<i>Vpb-tarief</i>		
2001	30,0	35,0
2002	29,0	34,5
2003	29,0	34,5
2004	29,0	34,5
2005	27,0	31,5
2006	25,5	29,6

Bron: Min. Van Financiën

In Tabel 3.1 (3) worden de kerncijfers gegeven op basis van de SFGO-aggregaten.

Tabel 3.1 (3)
Kerncijfers op basis van SFGO aggregaten

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	1 839	1 762	1 691	1 640	1 673	1 594
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	533,9	517,9	517,2	522,0	572,7	602,2
Totaalvermogen (eindstand)	662,4	648,6	626,3	641,5	698,3	755,8
Vennootschapsbelasting	7,6	6,8	5,9	8,4	13,1	10,4
Eff. Vpb-grondslag	29,3	22,7	23,0	26,6	43,9	39,7
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	26,1	29,9	25,6	31,7	29,8	26,1

Bron: CBS; SFGO

De Vpb-druk heeft in de periode 2001–2006 een onvoorspelbaar karakter. Het jaar 2003 is ten opzichte van 2001 en 2002 erg laag te noemen. Op basis van deze aggregaten is het onmogelijk de oorzaken te benoemen. Wel mag aangenomen worden dat bij de daling van de Vpb-druk tussen 2004 en 2006 op zijn minst de daling van het Vpb-tarief hier een rol speelde.

4 Meso-uitkomsten

Naast het geschetste macrobeeld is het ook mogelijk de uitkomsten te differentiëren naar enkele ondernemingskenmerken

1. Ondernemingsgrootte;
2. Globalisering;
3. Rechtsvorm;
4. IFRS;
5. Economische activiteit.

In dit hoofdstuk wordt voor elk van de genoemde ondernemingskenmerken nagegaan of er significante verschillen op het punt van de Vpb-druk optreden.

4.1 Ondernemingsgrootte

In deze paragraaf worden de ondernemingen ingedeeld naar drie grootteklassen op basis van totaalvermogen (eindstand). Dit totaalvermogen wordt in de SFGO ook beïnvloed door de waarde van de kapitaaldeelnames in het buitenland.

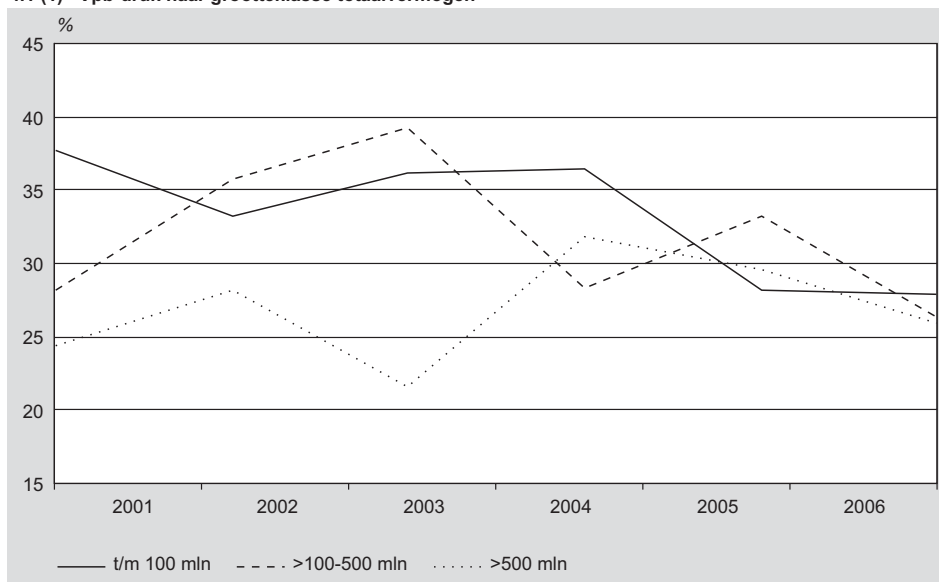
Tabel 4.1 (1)
Vpb-druk naar grootteklassen onderneming

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Ondernemingen</i>						
Totaalvermogen (eindstand)						
1. 23 t/m 100 mln	1 182	1 110	1 032	972	978	865
2. >100–500 mln	468	458	465	475	493	508
3. >500 mln	189	194	194	193	202	220
Totaal	1 839	1 762	1 691	1 640	1 673	1 594
<i>Vpb-druk</i>						
	%					
1. 23 t/m 100 mln	37,7	33,2	36,2	36,5	28,2	28,0
2. >100–500 mln	28,2	35,8	39,3	28,3	33,2	26,4
3. >500 mln	24,4	28,2	21,6	31,8	29,6	25,9
Totaal	26,1	29,9	25,6	31,7	29,8	26,1

Bron: CBS; SFGO

Er is een tendens dat naarmate de onderneming groter wordt de effectieve belastingdruk afneemt. Met behulp van grafiek 4.1 (1) wordt dit nog duidelijker zichtbaar.

4.1 (1) Vpb-druk naar grootteklasse totaalvermogen

4.2 Globalisering

Op grond van de enquêteresultaten van de SFGO is het mogelijk de ondernemingen in te delen naar een viertal typen, die de mate van globalisering onderscheiden.

Globalisering van ondernemingen

Indeling van in Nederland gevestigde ondernemingen gebaseerd op het aspect of de beslissende zeggenschap over de onderneming in Nederlandse handen is, dan wel in een ander land wordt uitgeoefend, én het aspect of de onderneming al dan niet buitenlandse groepsmaatschappijen heeft.

Nederlandse onderneming: In Nederland gevestigde onderneming waarvan de beslissende zeggenschap in Nederlandse handen is en die zelf geen groepsmaatschappij(en) in het buitenland heeft.

Nederlandse international: In Nederland gevestigde onderneming waarvan de beslissende zeggenschap in Nederlandse handen is en die zelf groepsmaatschappij(en) in het buitenland heeft.

Buitenlandse onderneming: In Nederland gevestigde onderneming waarvan de beslissende zeggenschap in buitenlandse handen is en die zelf geen groepsmaatschappij(en) in het buitenland heeft.

Buitenlandse international: In Nederland gevestigde onderneming waarvan de beslissende zeggenschap in buitenlandse handen is en die zelf groepsmaatschappij(en) in het buitenland heeft.

De term "Nederlandse" geeft aan dat de beslissende zeggenschap in Nederlandse handen is. De term "buitenlandse" geeft aan dat de beslissende zeggenschap in een ander land wordt uitgeoefend. Van een "international" is sprake als de in Nederland gevestigde onderneming buitenlandse groepsmaatschappijen bezit. Er zijn twee omstandigheden waarin een rechtspersoon een andere rechtspersoon als dochtermaatschappij moet beschouwen:

- Als er beschikt wordt over meer dan de helft van de stemrechten (al dan niet met andere stemgerechtigden);

- Als hij als lid of als aandeelhouder meer dan de helft van de bestuurders kan benoemen of ontslaan.

Als er over de dochtermaatschappij feitelijk beleidsbepalende invloed wordt uitgeoefend, dan is er sprake van een groepsmaatschappij; men spreekt dan ook van beslissende zeggenschap.

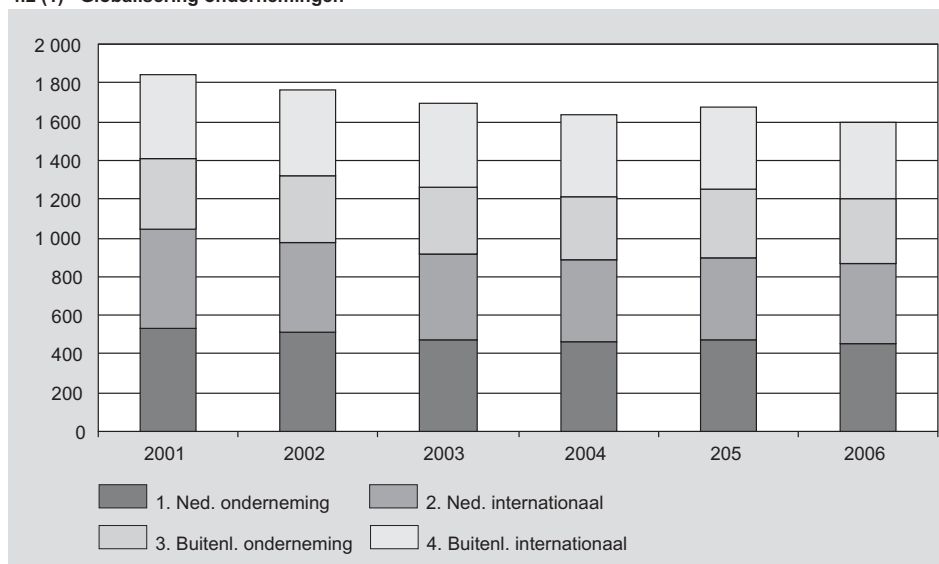
Tabel 4.2 (1)
Vpb-druk naar mate van globalisering

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Globalisering</i>	%					
1. Ned. onderneming	28,3	29,9	31,3	29,7	29,6	26,2
2. Ned. international	16,2	33,3	20,9	27,0	22,7	23,3
3. Buitenl. onderneming	49,7	50,6	29,8	35,1	39,3	33,6
4. Buitenl. international	64,4	23,5	26,2	39,6	27,8	24,0
Totaal	26,1	29,9	25,6	31,7	29,8	26,1

Bron: CBS; SFGO

De Nederlandse internationals hebben over de gehele periode een duidelijk lagere effectieve Vpb-druk in vergelijking met de overige drie vormen (tabel 4.2 (1)). Daarbij valt op dat deze lagere effectieve Vpb-druk voor een aanzienlijk deel voor rekening komt van Nederlandse internationals met een afwijkend - namelijk positief - saldo van rentebaten en rentelasten. Dit doet vermoeden dat de lagere effectieve Vpb-druk bij deze groep ondernemingen mede wordt veroorzaakt door de fiscale faciliteiten van de concernfinanciering. Soortgelijke regelingen worden door meerdere Europese landen aangeboden. De extreme waarden in tabel 4.2 (1) worden nader verklaard in hoofdstuk 5. In grafiek 4.2 wordt de aantallen ondernemingen naar vorm van globalisering grafisch weergegeven.

4.2 (1) Globalisering ondernemingen

Bron: CBS; SFGO

Concernfinanciering¹¹⁾

Van (geconsolideerde) concernfinanciering is sprake als de moedermaatschappij op centraal niveau extra financiële middelen verkrijgt en die vervolgens binnen het concern uitzet. Van belang zijn hier de fiscale faciliteiten van de concernfinanciering, die eind 1996 in werking zijn getreden. Wegens strijd met het EU-recht is de regeling in

¹¹⁾ Geconsolideerde concernfinanciering voor een internationaal concern; P van Asperen

2005 met terugwerkende kracht tot en met 12 juli 2001 afgeschaft. Op grond van het daarbij geregelde overgangsrecht kan de regeling echter nog tot uiterlijk 1 januari 2011 toepassing vinden. Doel van de regeling was om het gebruik van tax-havens aan banden te leggen en in plaats daarvan de concernfinanciering vanuit Nederland te laten plaatsvinden.

De regeling maakte het mogelijk om de winst behaald met concernfinanciering onder bepaalde voorwaarden tot 80% te reserveren. De reserve kan aangewend worden indien bepaalde risico's zich daadwerkelijk hebben voorgedaan. Kenmerkend voor ondernemingen die gebruik maken van de faciliteiten van de concernfinanciering is dat in de jaarrekening hoge bedragen aan ontvangen intercompany interest worden verantwoord.

4.3 Rechtsvorm

In de SFGO is het ook mogelijk een onderscheid te maken naar rechtsvorm. Door de bank genomen is de effectieve Vpb-druk bij de BV's het hoogst. Uit de tabel 4.3 (1) blijkt overigens ook dat het aantal BV's dominant is.

Tabel 4.3 (1)
Kerncijfers Vpb-druk naar rechtsvorm

	Rechts- vorm	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>							
Ondernemingen	NV	261	271	224	190	226	214
	BV	1 530	1 438	1 422	1 403	1 398	1 328
	Co- öperaties	35	33	30	32	36	37
	Buitl. Rechtsvor- men	14	19	15	16	14	14
	Totaal	1 839	1 762	1 691	1 640	1 673	1 594
<i>Bedragen (mld euro)</i>							
Vpb_grondslag	NV	16,6	9,2	10,1	11,2	14,2	12,9
	BV	12,0	12,9	12,3	15,4	27,9	24,1
	Coöp.	0,3	0,2	0,1	-0,2	0,2	0,5
	Buitl. RV	0,4	0,3	0,4	0,3	1,5	2,2
Vennootschapsbelasting	NV	3,3	3,1	1,5	2,9	2,9	2,9
	BV	4,2	3,6	4,3	5,5	9,6	6,9
	Coöp.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
	Buitl. RV	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	0,4
<i>Vpb-druk (%)</i>							
Vpb-druk	NV	19,7	33,6	14,8	25,6	20,4	22,3
	BV	35,2	27,7	34,9	35,8	34,4	28,6
	Coöp.	23,2	37,3	10,3	1,2	30,3	32,4
	Buitl. RV	18,4	9,9	16,3	27,7	33,4	19,9
	Totaal	26,1	29,9	25,6	31,7	29,8	26,1

Bron: CBS; SFGO

Bij de interpretatie spelen ook kruisverbanden een rol, zoals het feit dat de meeste Nederlandse Internationals tevens NV zijn.

De coöperaties zijn in zekere zin een vreemde eend in de bijt. De winst van coöperaties vloeit naar de leden. De betaalde Vpb is, zoals uit tabel 4.3 (1) blijkt, gering.

4.4 International Financial Reporting Standards

Met ingang van 2005 werden de beursgenoteerde ondernemingen verplicht de jaarrekening in te richten conform de nieuwe IAS (International Accounting Standards). Als de jaarrekening ook IFRS-proof is wil dat zeggen, dat deze zich schikt naar de gehele hiërarchie van regels van de IAS-board inclusief de International Financial Reporting Standard (IFRS).

IFRS

De nieuwe IAS regels kunnen de winstbepaling en de waardering en dus ook de Vpb-grondslag beïnvloeden.

Deze regels zijn vooral van belang voor:

- Geglobaliseerde ondernemingen. Deze hebben immers te maken met toenemende internationale investeringen;
- Het fysiek steeds verder weg vallen van grenzen;
- Toenemende interesse in “global benchmarking”;
- Vraag naar internationaal vergelijkbare jaarrekeningen van consumenten en beleggers.

Over 2005 is het mogelijk de invloed van de IAS/IFRS te kwantificeren. Het blijkt, dat veel meer ondernemingen dan alleen de beurs NV's zijn overgegaan naar IAS/IFRS.

Tabel 4.4 (1)
Kerncijfers naar IFRS in 2005

	Opgave conform IFRS		
	Ja	Nee	Totaal
<i>Aantallen</i>			
Ondernemingen	457	788	1 245
<i>Bedragen (mld euro)</i>			
Totaalvermogen (eindstand)	417,3	237,3	654,6
Vennootschapsbelasting	7,9	4,5	12,4
Vpb-grondslag	26,6	16,1	42,7
<i>Vpb-druk (%)</i>			
Vpb-druk	29,7	28,0	29,1

Bron: CBS; SFGO

Uit tabel 4.4 (1) blijkt duidelijk, dat een groot deel van de SFGO populatie is overgestapt op IAS/IFRS. De genoemde uitkomsten zijn hier niet opgehoogd

voor non respons. De IAS/IFRS-ondernemingen vertegenwoordigen al het merendeel van de financiële kernvariabelen. De Vpb-druk bij de IAS/IFRS-ondernemingen ligt wat hoger dan bij de niet IAS/IFRS-ondernemingen. Dit kan natuurlijk ook liggen aan kruisverbanden.

Standaard bedrijfsindeling

In de economische statistieken wordt naar economische activiteit geclassificeerd. In de SFGO gebeurt dit op het niveau van afdelingen. Als voorbeeld kan genoemd worden de SBI 24 (vervaardiging van chemische producten, met als diepste onderverdeling de SBI 2414.1 (vervaardiging van petrochemische producten). Het niveau “24” wordt afdeling genoemd. Binnen de SFGO is bewust gekozen voor dit afdelingsniveau, omdat de SFGO samengesteld wordt op ondernemingsniveau. In grote concerns zijn er vaak grote divisies met uiteenlopende activiteiten. Er is gekozen voor een typering naar zwaartepunt; d.w.z. dat de activiteit van de gehele onderneming afhankelijk is van dat onderdeel met de meeste toegevoegde waarde.

4.5 Economische activiteit

Tot slot van dit mesodeel van de studie zal de Vpb-druk verbijzonderd worden naar een activiteitenindeling.

In tabel 4.5 (1) is gekozen voor een hergroepering naar groepen afdelingen, de zgn. SBI-klassen. Daarmee is het aantal "economische activiteiten" teruggebracht naar 11.

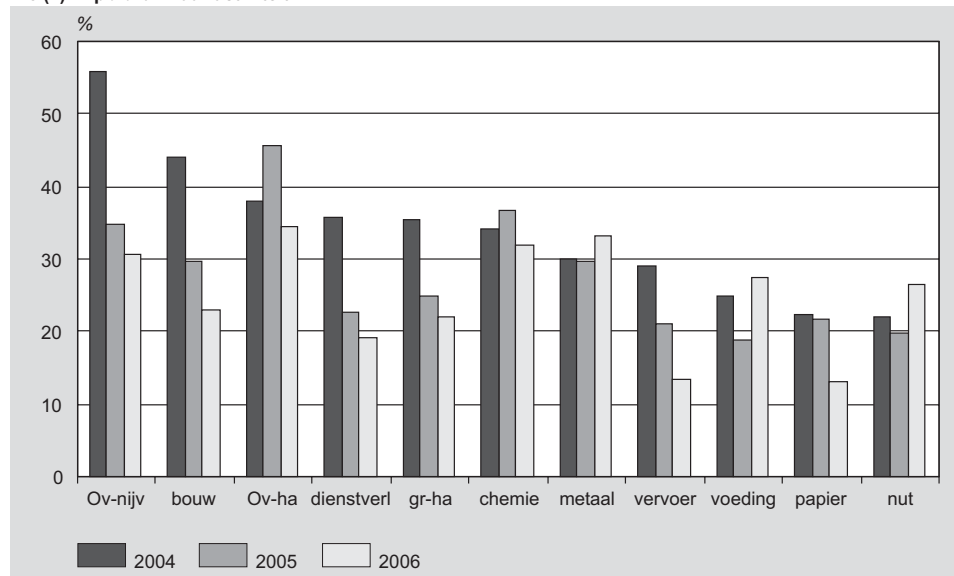
Tabel 4.5 (1)
Vpb-druk naar SBI-klassen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Sbi klasse (ondernemingen (aantallen))</i>						
1. Chemie	165	169	162	159	165	159
2. Voeding	113	110	101	99	106	102
3. Papier	72	65	62	59	60	58
4. Metaal	190	183	172	153	162	153
5. Nutsbedrijven	36	37	33	28	26	27
6. Bouw	117	110	105	103	105	97
7. Overige nijverheid	157	153	139	132	124	118
8. Groothandel	379	356	349	346	346	325
9. Overige Handel	224	212	200	202	210	205
10. Vervoer	160	153	154	158	153	146
11. Dienstverlening	227	213	214	202	216	202
Totaal	1 839	1 762	1 691	1 640	1 673	1 594
<i>Sbi klasse (Vpb-druk (%))</i>						
1. Chemie	27,3	27,3	47,6	34,1	36,8	32,1
2. Voeding	20,5	23,6	15,2	25,0	18,8	27,4
3. Papier	22,4	21,1	34,5	22,2	21,8	13,2
4. Metaal	-14,6	-12,9	59,8	30,1	29,8	33,1
5. Nutsbedrijven	-1,2	3,4	24,5	22,1	19,8	26,5
6. Bouw	31,1	18,4	30,0	44,1	29,8	22,9
7. Overige nijverheid	39,0	32,1	58,1	55,9	34,8	30,8
8. Groothandel	333,8	20,4	29,5	35,3	24,9	22,1
9. Overige Handel	32,6	43,5	31,7	38,1	45,6	34,6
10. Vervoer	14,5	90,2	4,6	29,1	21,1	13,4
11. Dienstverlening	34,9	-385,9	79,0	35,6	22,7	19,2
Totaal	26,1	29,9	25,6	31,7	29,8	26,1

Bron: CBS; SFGO

In grafiek 4.5 (1) zijn de SBI-klassen weergegeven, en aflopend gesorteerd op de Vpb-druk in 2004.

4.5 (1) Vpb-druk naar activiteit

De Vpb-druk verschilt in de meeste jaren aanzienlijk. Toch zijn er bedrijfstakken, zoals de papierindustrie en de nutsbedrijven die structureel aan de lage kant zitten.

4.6 Conclusies meso-uitkomsten

Op basis van ondernemingskenmerken is het mogelijk soms aanzienlijke verschillen in Vpb-druk te duiden. Daarbij doet zich het probleem voor dat telkens één kenmerk tegelijk behandeld wordt. In werkelijkheid zullen er tal van kruisverbanden aanwezig zijn. M.a.w. is een verschil naar globalisering niet tevens een verschil naar omvang of rechtsvorm? Alleen methoden als multipele regressie bieden hier soelaas.

Op dit mesoniveau worden diverse gevallen van extreme Vpb-druk zichtbaar. Het duidt zeker op het voorkomen van onderliggende uitschieters, die alleen met micro-onderzoek zichtbaar worden.

5 Micro-onderzoek

In de voorgaande hoofdstukken werd de effectieve Vpb-druk beschreven in aggregaten voor de gehele populatie met relevante onderverdelingen.

In hoofdstuk 4 werd al duidelijk, dat zelfs ratio's, zoals de Vpb-druk, op basis van aggregaten sterk vertekend kunnen worden door bijzondere waarden.

In micro-onderzoek staat de individuele onderneming met zijn financiële waarden centraal. Het is dan mogelijk voor ratio's, zoals de Vpb-druk groeperingen te maken van gelijksoortige ondernemingen (zie tabel 5 (1)). Qua presentatie is het mogelijk om dergelijke groepen te aggregeren, zodat er een totaal beeld ontstaat per groep of segment.

Bij de microbenadering wordt uitgegaan van een valide dataset. Tijdens het statistische proces wordt een groot aantal controles uitgevoerd, waarbij de uitkomsten zorgvuldig gecontroleerd worden op eventuele inconsistenties. Als er binnen segmenten extreme waarden voorkomen, dan worden deze niet uit de dataset verwijderd.

Een verschil met de aggregaten van hoofdstuk 3 en 4 heeft betrekking op de ophoging voor non-respons. Zoals bij elke enquête treedt er ook bij de Statistiek Financiën van Grote Ondernemingen een zekere non-respons op. Bij de grootste 300 ondernemingen is de non-respons te verwaarlozen. Bij de kleinere ondernemingen bedraagt de non-respons circa 20–25%. De uitkomsten van hoofdstuk 3 en 4 zijn opgehoogd voor non-respons, terwijl de uitkomsten van het micro-onderzoek niet opgehoogd zijn. In de volgende paragrafen worden de ondernemingen ingedeeld naar zes verschillende groepen. De waarde van de teller en de noemer in ratio van de Vpb-druk staan daarbij centraal. Een zevende situatie, met "nihil" in de noemer wordt uitgesloten van verdere analyse.

Het ontbreken van een Vpb-grondslag wordt veroorzaakt door bedrijfsbeëindiging of door overname in de loop van het boekjaar. In de periode 2001–2006 gaat het om een gering aantal ondernemingen, dat in de tijd ook nog afneemt. Deze ondernemingen zijn in micro-onderzoek onhanteerbaar, omdat de Vpb-druk niet te berekenen is, doordat er een "nul" in de noemer van de ratio voorkomt. In de microanalyse worden deze ondernemingen verwijderd.

Er blijven dan zes groepen over, die in het vervolg "zeskanten" worden genoemd. Achtereenvolgens zullen deze zeskanten de revue passeren. In tabel 5 (2-3) zijn de aantallen ondernemingen, zowel absoluut als relatief, opgenomen.

Tabel 5 (1)
Segmentering

	<i>Vpb grondslag</i>		
	Positief	Negatief	Nihil
<i>Vpb</i>			
Betaald (+)	1	2	7
Restitutie (-/-)	3	4	7
Nihil	5	6	7

Tabel 5 (2)
Aantallen ondernemingen (abs) naar zeskant (ongewogen)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantallen ondernemingen</i>						
1. Vpb betaald; grondslag positief	1 100	1 017	891	906	874	894
2. Vpb betaald; grondslag negatief	105	102	88	84	68	68
3. Vpb restitutie; grondslag positief	64	78	73	76	64	77
4. Vpb restitutie; grondslag negatief	254	251	207	146	149	116
5. Vpb nihil; grondslag positief	70	61	56	46	45	47
6. Vpb Nihil; grondslag negatief	60	61	55	41	38	28
7. Grondslag nihil	31	26	16	9	7	6
Totaal	1 684	1 596	1 386	1 308	1 245	1 236

Bron: CBS; SFGO

Tabel 5(3)
Relatief aantal ondernemingen naar zeskant

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>In percentages</i>						
1. Vpb betaald; grondslag positief	65,3	63,7	64,3	69,3	70,2	72,3
2. Vpb betaald; grondslag negatief	6,2	6,4	6,3	6,4	5,5	5,5
3. Vpb restitutie; grondslag positief	3,8	4,9	5,3	5,8	5,1	6,2
4. Vpb restitutie; grondslag negatief	15,1	15,7	14,9	11,2	12,0	9,4
5. Vpb nihil; grondslag positief	4,2	3,8	4,0	3,5	3,6	3,8
6. Vpb Nihil; grondslag negatief	3,6	3,8	4,0	3,1	3,1	2,3
7. Grondslag nihil	1,8	1,6	1,2	0,7	0,6	0,5
Totaal	100	100	100	100	100	100

Bron: CBS; SFGO

Zeskant (1) is de grootste groep binnen de microbenadering. Hier worden de ondernemingen beschreven die Vpb betalen in combinatie met een positieve grondslag.

In tabel 5 (4) worden de basiswaarden van de Vpb-druk gegeven op basis van micro-onderzoek, zonder ophoging voor non-respons.

Tabel 5 (4)
Vpb-druk naar zeskant

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Vpb-druk (%)</i>						
1. Vpb betaald; grondslag positief	23,3	26,1	33,8	28,5	29,1	27,0
2. Vpb betaald; grondslag negatief	-12,0	-12,7	-20,0	-51,1	-19,6	-25,5
3. Vpb restitutie; grondslag positief	-5,1	-32,9	-12,0	-25,4	-20,7	-32,6
4. Vpb restitutie; grondslag negatief	26,2	15,8	38,1	21,2	27,5	31,2
5. Vpb nihil; grondslag positief	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Vpb Nihil; grondslag negatief	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	25,9	29,7	25,0	31,7	29,8	26,1

Bron: CBS; SFGO

In zeskant (1) valt de hoge Vpb-druk in 2003 op. In de periode 2004–2006 daalt de Vpb-druk met 1,5 %-punt. Deze daling van de ratio wordt zichtbaar door ongelijke procentuele veranderingen in de Vpb en de Vpb-grondslag (zie de laatste kolom van tabel 5 (5)). In de volgende paragrafen wordt hierop dieper ingegaan.

Tabel 5 (5)
Zeskant 1 Vpb-druk

	2004	2005	2006	2004–2006
	Bedragen (mld euro)		% verandering	
Vennootschapsbelasting	7,9	13,0	10,3	30,1
Vpb-grondslag	27,9	44,8	38,3	37,2
<i>Vpb-druk (%)</i>				
Vpb-druk	28,5	29,1	27,0	

Bron: CBS; SFGO

5.1 Zeskant (1); Vpb betaald en Vpb-grondslag positief

Verreweg de grootste zeskant is die van afgedragen Vpb in combinatie met een positieve Vpb-grondslag. Uit tabel 5 (2) bleek al dat meer dan 70% van de ondernemingen in 2006 in deze zeskant voorkomen. In diverse tabellen wordt op basis van de individuele Vpb-druk, een klasse-indeling gemaakt naar 7 klassen. Per definitie liggen de uitkomsten steeds binnen de klassegrenzen. Uitzondering is klasse (7), die geen bovengrens heeft. Tabel 5.1 (1) is een opstap naar de segmentering van Zeskant (1) in drieën. Bij de keuze van de klasse-indeling is uitgegaan van de frequentieverdeling van de Vpb-druk. Een indeling naar klassen van 10%-punt is gebruikelijk en geeft een duidelijke top rond het statutaire Vpb-tarief.

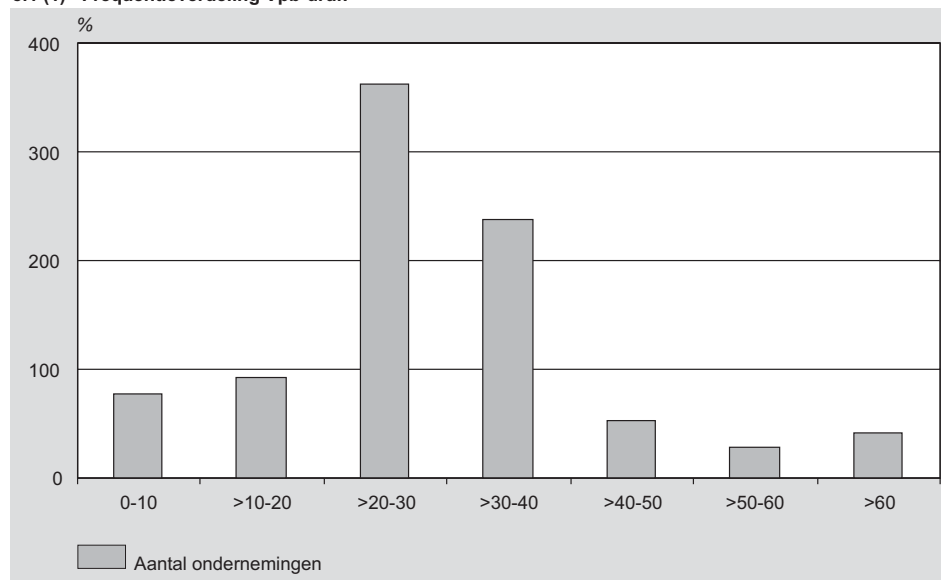
In de analyse zullen 3 segmenten worden gevormd op basis van de klasse-indeling, zoals die zichtbaar is in grafiek 5.1. (3):

Vpb-druk

1. > 0% – 20% “laag”.
2. >20 % – 40% “normaal”.
3. >40% “hoog”.

In de paragrafen 5.1.1. – 5.1.3 wordt met deze driedeling gewerkt.

5.1 (1) Frequentieverdeling Vpb-druk

Tabel 5.1 (1)
Zeskant (1) Vpb-druk

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	1 100	1 017	891	906	874	894
<i>Vpb-druk (%)</i>						
<i>Vpb-drukklasse</i>						
1. 0-10	4,3	6,4	5,2	3,5	5,7	4,8
2. >10-20	16,3	14,0	15,6	13,9	15,3	14,5
3. >20-30	27,8	24,1	26,5	26,6	24,5	27,4
4. >30-40	34,5	34,3	34,4	34,7	32,3	32,5
5. >40-50	44,4	46,5	44,2	42,4	44,3	42,2
6. >50-60	52,5	52,9	54,8	55,5	54,5	53,3
7. >60	97,3	107,2	116,8	85,4	106,4	94,3
Totaal	23,3	26,1	33,8	28,5	29,1	27,0

Bron: CBS; SFGO

Belangrijk is dat in dit meest normale zeskant toch heel lage en heel hoge Vpb-drukcijfers voorkomen. In de tabellen 5.1 (2) tot en met 5.1 (5) wordt de Vpb-druk in zijn onderdelen ontleed. In tabel 5.1 (2) worden de aantallen ondernemingen naar Vpb-drukklasse zichtbaar.

Nog duidelijker worden de ontwikkelingen als tabel 5.1 (2) grafisch wordt weergegeven.

Dat het absolute aantal ondernemingen vanaf 2003 op een lager niveau uitkomt heeft te maken met een ondergrensverhoging binnen de statistiek. Duidelijk is te zien dat er in alle jaren extreme waarden voorkomen. Het gaat daarbij om ondernemingen met een Vpb-druk van minder dan 20% en meer dan 40%.

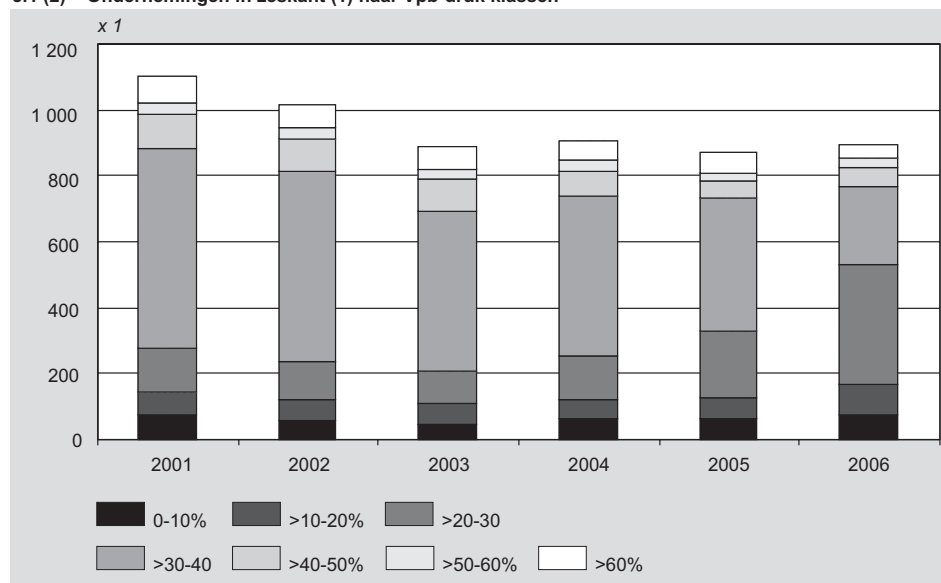
Het aantal ondernemingen in de Vpb-druk klasse 20–30% neemt aanzienlijk toe ten koste van de klasse 30–40%. Dit correspondeert met het Vpb-tarief, dat in 2006 voor het eerst onder de 30% kwam te liggen.

Tabel 5.1 (2)
Zeskant (1) Ondernemingen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal ondernemingen</i>						
<i>Vpb-drukklassen</i>						
1. 0-10	73	57	49	61	66	77
2. >10-20	71	67	62	62	60	93
3. >20-30	135	115	99	132	205	362
4. >30-40	605	577	480	483	399	238
5. >40-50	101	98	99	77	54	53
6. >50-60	35	33	30	32	26	29
7. >60	80	70	72	59	64	42
Totaal	1 100	1 017	891	906	874	894

Bron: CBS; SFGO

5.1 (2) Ondernemingen in zeskant (1) naar Vpb-druk klassen

In de volgende twee tabellen wordt ingegaan op de twee variabelen die de Vpb-druk bepalen, de betaalde Vpb en de Vpb-grondslag. Herhaald wordt dat beide variabelen in deze zeskant steeds positief zijn.

Tabel 5.1 (3)
Zeskant (1) Vennootschapsbelasting

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	1 100	1 017	891	906	874	894
<i>Vpb (mld euro)</i>						
<i>Vpb-drukklassen</i>						
1. 0-10	0,4	0,5	0,1	0,1	0,3	0,3
2. >10-20	0,6	0,5	0,7	0,7	1,0	0,5
3. >20-30	1,8	0,7	0,5	1,1	1,7	4,6
4. >30-40	3,9	3,5	3,6	3,6	5,2	1,8
5. >40-50	0,6	1,8	0,7	1,7	4,2	1,9
6. >50-60	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,9
7. >60	0,3	0,5	1,6	0,4	0,4	0,4
Totaal	7,8	7,6	7,2	7,9	13,0	10,3

Bron: CBS; SFGO

Tabel 5.1 (4)
Zeskant (1); Kerncijfers segment Vpb-druk 20-40%

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	740	692	579	615	604	600
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	229,4	188,3	181,7	207,6	268,0	267,0
Totaalvermogen (eindstand)	253,7	157,9	146,3	190,3	331,1	317,4
Vennootschapsbelasting	5,7	4,2	4,0	4,8	7,0	6,4
Vpb_grondslag	17,7	13,3	12,2	14,7	23,2	22,2
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	32,1	32,0	33,2	32,3	30,0	28,7

Bron: CBS; SFGO

Ten slotte besluiten we deze paragraaf over zeskant (1) met een tabel waarin het totaalvermogen centraal staat. Als meest extreem jaar springt 2006 in het oog met een gezamenlijk totaalvermogen van meer dan 523 mld euro, waarvan meer dan 115 mld euro afkomstig is van ondernemingen met een Vpb-druk van minder dan 20%. In § 5.1.1 wordt hier nog nader op ingegaan.

Tabel 5.1 (5)
Zeskant (1) Totaalvermogen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	1 100	1 017	891	906	874	894
<i>Totaalvermogen (mld euro)</i>						
<i>Vpb-drukklassen</i>						
1. 0-10	93,5	46,8	32,0	59,1	61,3	61,7
2. >10-20	42,7	66,4	64,3	57,9	62,7	54,0
3. >20-30	125,4	40,3	32,1	72,6	113,5	255,2
4. >30-40	128,3	117,6	114,2	117,7	217,6	62,2
5. >40-50	29,4	117,4	31,2	110,4	21,0	21,7
6. >50-60	20,5	9,0	5,2	14,4	9,3	54,1
7. >60	14,3	35,0	107,6	19,8	23,8	14,6
Totaal	454,1	432,4	386,5	451,8	509,2	523,5

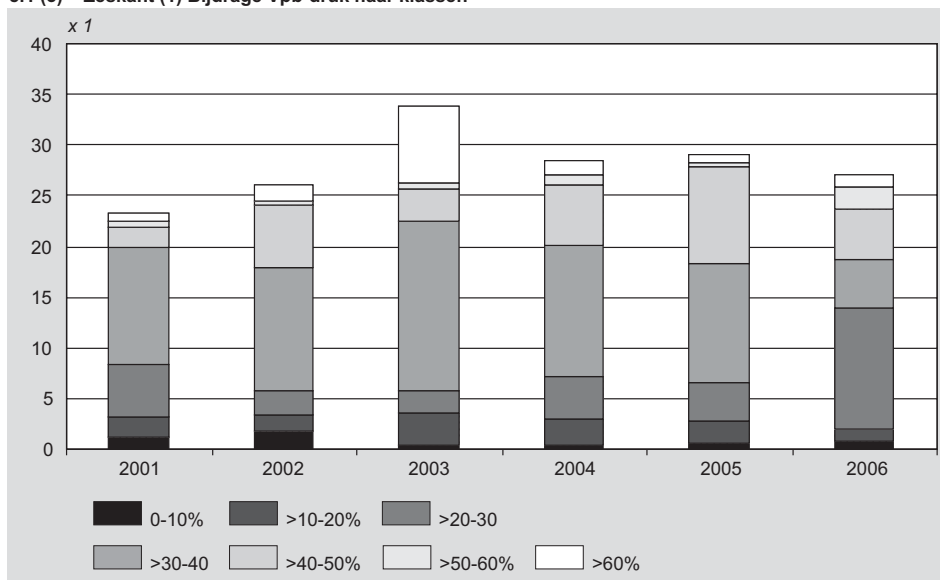
Bron: CBS; SFGO

In de bovenstaande tabellen en grafieken is zeskant (1) globaal beschreven. Op de vraag in welke mate ondernemingen in de Vpb-druk klassen het beeld van de zeskant beïnvloeden wordt de bijdrage methode gebruikt.

Voorbeeld Bijdrage

Groep	Vpb	Vpb-grondslag	Vpb-druk	Bijdrage
	1	2	3	4
	<i>absoluut</i>		%	
aa	584,2	12 018,1	4,9	1,6
bb	473,6	3 284,2	14,4	1,3
cc	4 579,9	16 802,8	27,3	12,2
dd	1 784,0	5 508,3	32,4	4,7
Totaal	7 421,6	37 613,4	19,7	19,7

5.1 (3) Zeskant (1) Bijdrage Vpb-druk naar klassen

De bijdrage naar Vpb-componenten is in de tijd aanzienlijk. In 2006 komt 11,9%-punt (van de 27,0% in totaal) voort uit de Vpb-druk klasse 20–30%. Er treden vooral van 2005 op 2006 grote veranderingen op. De ondernemingen met een lage Vpb-druk dragen in geringe mate bij aan de totale Vpb-druk. Dit is vooral te wijten aan de geringe Vpb-opbrengst en veel minder aan de omvang van de Vpb-grondslag. Ondernemingen met een extreem hoge Vpb-druk dragen in 2006 ruim 8,4 %-punt bij aan het totaal van 27,0%.

5.1.1 Zeskant (1); Vpb-druk tot en met 20%

In de periode 2001-2006 komen er 110 – 170 ondernemingen voor met een extreem lage Vpb-druk. Tabel 5.1.1 (1) geeft inzicht in de samenstelling van deze groep, die bestaat uit de laagste twee klassen zoals deze voorkomen in § 5.1.

Tabel 5.1.1 (1)
Zeskant (1) Vpb-druk < 20%

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	144	124	111	123	126	170
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	69,3	53,2	61,9	55,5	89,9	118,5
Totaalvermogen (eindstand)	136,2	113,2	96,3	116,9	124,0	115,7
Vennootschapsbelasting	1,1	1,0	0,8	0,8	1,3	0,8
Vpb-grondslag	13,9	11,4	6,0	8,3	11,3	9,4
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	7,6	8,6	12,6	10,2	11,1	8,1

Bron: CBS; SFGO

Het totaalvermogen en de omzet zijn grotendeels afkomstig van gemiddeld een vijftal, al dan niet wisselende ondernemingen. In 2006 bedraagt de Vpb-druk bij de 170 voorkomende ondernemingen slechts 8,1%.

Conclusie

Een relatief klein aantal grote ondernemingen betaalde in de periode 2001–2006 weinig vennootschapsbelasting. In een aantal gevallen is dit van jaar op jaar het geval. Het is

praktisch gezien vrijwel onmogelijk alle uitschieters hier nader te onderzoeken. In een aantal gevallen is navraag gedaan. Enkele algemene redenen kwamen wel naar voren:

- Concernfinanciering;
- Incidentele grote aftrekposten;
- Vrijstelling op de verkoopwinst van aandelen;
- Als overheids-NV's geprivatiseerd worden, kunnen er in de aanvangs-fase grotere compensaties aan de orde zijn waardoor tijdelijk de effectieve Vpb-druk laag kan uitvallen;
- Het verschijnsel durfkapitalisten ook wel private equity genoemd, kan grote gevolgen hebben voor financiering en resultaten en daarmee voor de Vpb en de Vpb-grondslag.

Private equity / opkoopfondsen ^{10) 11) 12) 13)}

Ruwweg kan private equity zich bewegen op twee terreinen:

1. Participatie in jonge veelbelovende bedrijven, die nog niet toe zijn aan beursnotering;
2. De leverage buy-out categorie; Hier gaat het om gevestigde bedrijven die zwaar gefinancierd worden met vreemd vermogen.

Er wordt geschat dat er in 2006 voor 30 mld euro aan private equity overnames zijn gedaan. In de pers verschijnen veel berichten over de grote bedrijven die in de handen vallen van de opkoopfondsen. Namen als Hema, Mora, PCM en NXP worden vaak genoemd.

Over de voor- en nadelen van private equity zijn de meningen verdeeld:

Pro: Het dwingt tot prestatie. Er wordt nieuw geld in de onderneming gepompt.

Contra: Er kunnen problemen rijzen met het geïnvesteerde vreemd vermogen als de rente stijgt. De Nederlandsche Bank (DNB) wijst erop dat private equity niet verward moet worden met hedgefonds, en bevestigt dat de kredietrisico's hoger zijn dan bij de traditionele geldleningen.

5.1.2 Zeskant (1); Vpb-druk groter dan 40%

Naast ondernemingen met een extreem lage Vpb-druk zijn er ook ondernemingen met een extreem hoge Vpb-druk. In tabel 5.1.2 (1) worden de belangrijkste variabelen gegeven.

In grafiek 5.1 (3) is al zichtbaar gemaakt, dat de bijdrage van deze groep op de totale Vpb-druk vrij groot is. Dit duidt op ondernemingen die relatief veel vennootschapsbelasting betalen.

Tabel 5.1.2 (1)
Zeskant (1) Vpb-druk > 40%

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	216	201	201	168	144	124
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	68,8	96,8	93,0	95,7	57,9	58,4
Totaalvermogen (eindstand)	64,2	161,3	143,9	144,6	54,1	90,4
Vennootschapsbelasting	1,1	2,4	2,4	2,3	4,8	3,2
Eff. Vpb-grondslag	2,1	4,6	3,1	4,9	10,3	6,6
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	53,0	52,5	76,6	47,8	46,9	48,5

Bron: CBS; SFGO

¹²⁾ Volkskrant, 21-8-2008; Fiscus spekt kas van opkoopfondsen.

¹³⁾ DNB Magazine; Private equity: voordelen benutten, potentiële schade beperken.

¹⁴⁾ Infonu.nl; "Beleggen & wat is private equity nu eigenlijk."

¹⁵⁾ Financieel Dagblad 28-8-2008 Fiscaliteit innovatie.

De ondernemingen in zeskant (1) met een hoge Vpb-druk zijn scheefverdeeld. In 2003 leidt dit tot de situatie waar slechts vier ondernemingen 40% van het totaalvermogen vertegenwoordigen. Ook zijn de bedragen aan Vpb-opbrengst en Vpb-grondslag voor een groot deel van deze ondernemingen afkomstig.

Redenen voor individuele hoge Vpb-druk:

- Via de Mijnbouwwet¹⁶⁾ kan een staatswinsttaandeel via de Vpb worden verrekend. Dit leidt tot niet reële hoge Vpb-druk;
- De te betalen vennootschapsbelasting in één jaar kan bestaan uit niet-gehonoreerde verliescompensaties van voorgaande jaren, die in het lopende jaar verantwoord worden;
- Soms leiden ratio's tot niet te interpreteren uitkomsten, zoals in het geval van een zeer geringe Vpb-grondslag in combinatie met een substantiële Vpb-opbrengst.

5.1.3 Zeskant (1); Vergelijking extreme Vpb-druk klassen

Tabel 5.1.3 (1) beperkt zich tot ondernemingen met een Vpb-druk tot en met 20% en die met een Vpb-druk boven 40%. Alle absolute uitkomsten zijn in mln euro. In tegenstelling tot eerdere tabellen zijn hier de miljarden verlaten, omdat er zichtbaar gemaakt wordt op welke wijze de ondernemingen met de lage en de hoge Vpb-druk in financiële zin van elkaar verschillen.

Tabel 5.1.3 (1)
Zeskant (1) Extreme Vpb-druk; gemiddelde waarden

		2001	2002	2003	2004	2005	2006
		<i>Vpb-drukklasse</i>					
<i>Aantal</i>							
Ondernemingen	≤ 20%	144	124	111	123	126	170
	> 40 %	216	201	201	168	144	124
<i>Bedragen in mln euro</i>							
Netto omzet	≤ 20%	481,4	429,2	557,8	451,1	713,8	697,3
	> 40 %	318,4	481,5	462,5	569,8	401,8	471,0
Totaalvermogen (eindstand)	≤ 20%	946,0	913,1	867,7	950,7	984,1	680,7
	> 40 %	297,1	802,5	715,8	860,5	375,8	728,7
Vennootschapsbelasting	≤ 20%	7,3	8,0	6,8	6,8	10,0	4,5
	> 40 %	5,2	12,0	12,0	14,0	33,4	25,9
Vpb-grondslag	≤ 20%	96,3	92,3	54,1	67,1	90,0	55,5
	> 40 %	9,9	22,8	15,6	29,3	71,2	53,3
<i>Vpb-druk (in %)</i>							
Vpb-druk	≤ 20%	7,6	8,6	12,6	10,2	11,1	8,1
	> 40 %	53,0	52,5	76,6	47,8	46,9	48,5

Bron: CBS; SFGO

De ondernemingen verschillen gemiddeld niet veel in het segment lage en hoge Vpb-druk. Het jaar 2005 is hierop een uitzondering. De ondernemingen met een lage Vpb-druk zijn hier gemiddeld veel groter.

5.1.4 Zeskant (1); Vpb-klasse 20 tot en met 40%

In de voorgaande paragrafen is vrij gedetailleerd ingegaan op de extreme waarden in zeskant (1). Maar er zijn ook tal van ondernemingen die een normale Vpb-druk hebben tussen 20 en 40%. Tabel 5.1.4. (1) geeft de kerninformatie.

¹⁶⁾ Mijnbouwwet zoals geldend op 24 juni 2008; Artikel 65 e.v.

Tabel 5.1.4 (1)
Zeskant (1); Kerncijfers segment Vpb-druk 20–40%

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	740	692	579	615	604	600
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	229,4	188,3	181,7	207,6	268,0	267,0
Totaalvermogen (eindstand)	253,7	157,9	146,3	190,3	331,1	317,4
Vennootschapsbelasting	5,7	4,2	4,0	4,8	7,0	6,4
Vpb-grondslag	17,7	13,3	12,2	14,7	23,2	22,2
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	32,1	32,0	33,2	32,3	30,0	28,7

Bron: CBS; SFGO

Het segment Vpb-druk 20–40% van zeskant (1) is erg groot. In 2006 valt bijna 67% van de ondernemingen van zeskant (1) binnen dit segment. Verder terugblikkend naar het verleden kan geconcludeerd worden dat een omvangrijke groep ondernemingen jaarlijks in de Vpb-bandbreedte van 20–40% voorkomt. Bij deze ondernemingen met een Vpb-druk van 20–40% daalt de druk in de periode 2003–2006 geleidelijk.

5.2 Zeskant (2); Vpb betaald en Vpb-grondslag negatief

Tabel 5.2 (1)
Zeskant 2; Kerncijfers

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	105	102	88	84	68	68
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	51,7	29,8	23,7	45,0	19,6	33,6
Totaalvermogen (eindstand)	71,1	44,8	38,4	52,1	28,2	74,1
Vennootschapsbelasting	0,5	0,2	0,3	0,7	0,2	0,4
Vpb-grondslag	-4,5	-1,5	-1,5	-1,4	-1,2	-1,7
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	-12,0	-12,7	-20,0	-51,1	-19,6	-25,5

Bron: CBS; SFGO

In Zeskant (2) komen weinig ondernemingen voor. De Vpb-grondslag is hier per definitie negatief, wat meestal overeenkomt met verliesgevende situaties.

5.3 Zeskant (3); Vpb-restitutie en Vpb-grondslag positief

Dit zeskant van belastingrestitutie in combinatie met een positieve Vpb-grondslag komt niet vaak voor. In de periode 2001–2006 schommelt dit aantal tussen de 60 en de 80.

Tabel 5.3 (1)
Zeskant (3) Kerncijfers

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	64	78	73	76	64	77
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	22,8	23,6	45,8	20,5	13,9	25,3
Totaalvermogen (eindstand)	33,7	29,5	74,7	37,6	30,8	44,0
Vennootschapsbelasting	-0,2	-0,4	-0,7	-0,2	-0,2	-0,6
Vpb-grondslag	3,1	1,3	5,8	1,0	0,8	2,0
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	-5,1	-32,9	-12,0	-25,4	-20,7	-32,6

Bron: CBS; SFGO

De Vpb-grondslag bedraagt in 2006 2 mld euro. Er komen in 2006 17 ondernemingen voor met een totaalvermogen eindstand van meer dan 1 mld. Dergelijke situaties kunnen voorkomen bij verliezen uit het verleden.

5.4 Zeskant (4); Vpb-restitutie en Vpb-grondslag negatief

Het aantal ondernemingen met een Vpb-restitutie in combinatie met een negatieve Vpb-grondslag neemt gestaag af van 254 in 2001 naar 116 in 2006. Tabel 5.4 (1) geeft de kerninformatie over deze groep.

Tabel 5.4 (1)
Zeskant 4 Kerncijfers

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	254	251	207	146	149	116
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	53,3	81,6	59,1	45,4	48,4	29,9
Totaalvermogen (eindstand)	56,7	102,3	66,2	43,4	59,5	45,1
Vennootschapsbelasting	-0,7	-0,9	-1,3	-0,5	-0,7	-0,4
Vpb-grondslag	-2,8	-5,8	-3,5	-2,2	-2,5	-1,3
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	26,2	15,8	38,1	21,2	27,5	31,2

Bron: CBS; SFGO

Dergelijk situaties kunnen ontstaan bij verliescompensatie in combinatie met een negatieve Vpb-grondslag. Bijzonder hier, is dat de Vpb-druk door twee mintekens in de ratio Vpb-druk weer positief wordt.

5.5 Zeskant (5 & 6); betaalde Vpb nihil

Als laatste zeskanten zijn nummer 5 en 6 aan de orde. De Vpb-opbrengst is hier nihil in combinatie met een positieve of negatieve Vpb-grondslag.

Er blijken twee soorten ondernemingen te zijn die een Vpb-opbrengst hebben die gelijk is aan nul. Ten eerste zijn dit ondernemingen die op grond van artikel 2 lid 7¹⁷⁾ een vrijstelling hebben (overheidsdeelnemingen). Ten tweede gaat het om ondernemingen, die in de loop van het boekjaar overgenomen zijn. Dit leidt tot een beginstand op de balans, maar er is geen eindstand meer. De eventuele resultaten gaan naar de overnemende partij.

Tabel 5.5 (1)
Zeskant 5 en 6; Kerncijfers

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Aantal</i>						
Ondernemingen	130	122	111	87	83	75
<i>Bedragen (mld euro)</i>						
Netto omzet	24,1	19,4	14,1	11,3	14,3	13,7
Totaalvermogen (eindstand)	36,8	21,7	22,6	15,8	17,7	15,2
Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vpb-grondslag	-0,6	-1,4	-0,2	0,0	-0,2	0,1
<i>Vpb-druk (%)</i>						
Vpb-druk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bron: CBS; SFGO

Gezien het geringe bedrag aan Vpb-grondslag is de invloed van deze ondernemingen op de totale Vpb-druk gering.

¹⁷⁾ Wet op de Vennootschapsbelasting

6 Conclusies

Op 28 augustus 2007 verscheen er een artikel in de Financial Times met als kop "One-third of biggest (UK) businesses pays no tax". Dit artikel trok brede aandacht en leidde tot Kamervragen.¹⁸⁾ ¹⁹⁾ Deze vragen spitsen zich toe op de Nederlandse situatie rond de belasting bij vennootschappen en bij de multinationals in het bijzonder.

Uit dit onderzoek blijkt dat de effectieve belastingdruk bij grootste Nederlandse vennootschappen in de periode 2001–2006 schommelde tussen de 32 en 25%. Het onderzoek toont aan dat de berekende Vpb-druk, wanneer die zich beperkt tot de totaaluitlekomsten van alle ondernemingen of groepen daarvan, te veel onvergelykbare cijfers gebruikt en daarom nauwelijks te interpreteren is. Toch zijn er sterke aanwijzingen dat Nederlandse internationals een relatief lage Vpb-druk kennen, vergeleken met de overige ondernemingen door de fiscale faciliteiten van de concernfinanciering. Ook bestaan er moeilijk te verklaren verschillen in Vpb-druk naar bedrijfstak.

Uiteindelijk levert het onderzoek op micro niveau antwoord op de onderzoeksvragen. Binnen de groep van belasting betalende ondernemingen met een positieve Vpb-grondslag wordt door verreweg de meeste ondernemingen naar verwachting belasting betaald. Daarnaast zijn er ondernemingen met een veel hogere of lagere belastingdruk. Uit het micro onderzoek blijkt dat voor deze afwijkingen heel plausibele verklaringen te geven zijn.

Hoge Vpb-druk is te verklaren door:

- De Mijnbouwwet en de verrekening van het staatsaandeel;
- Niet gehonoreerde verliescompensaties.

Lage Vpb-druk is te verklaren door:

- Incidentele grote aftrekposten;
- De invloed van carry back en forward;
- Vrijstelling op de verkoop van aandelen;
- Compensaties bij privatisering van Overheids-NV's;
- Concernfinanciering;
- De opkomst van durfkapitaal met gevolgen voor de Vpb-druk.

Geen enkele belasting komt incidenteel voor bij:

- Overheidsdeelnemingen;
- Ondernemingen die lopende een boekjaar worden overgenomen.

Daarmee kan gesteld worden dat de situatie zoals die in het Britse krantenartikel beschreven werd, niet geldt voor de Nederlandse vennootschappen en multinationals.

¹⁸⁾ Paul Tang 16-1-2008 Kamervragen 30812, 31165, 31586

¹⁹⁾ Agnes Kant Beschouwingen september 2008